

N:o 62.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1899, kl. 11 f. m.

Memorial, i anledning af ej mindre återremiss från Första Kammaren af vissa delar af det i lagutskottets utlåtande n:o 51 framlagda förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken, än äfven kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande samma förslag.

I utlåtande n:o 51, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken, till lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål, till lag om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872, till lag angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895, till lag angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 samt till lag angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895, hemställde lagutskottet, att Riksdagen, under förklarande att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kunde i oförändradt skick godkännas, ville för sin del antaga

- 1:o) lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken;
- 2:o) lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål;

3:o) lag om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872;

4:o) lag angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895;

5:o) lag angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895; och

6:o) lag angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895, samtliga af den lydelse, utskottets utlåtande utvisade.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hafva kamrarne sammanstämmande godkänt de under 3:o), 4:o), 5:o) och 6:o) upptagna lagförslagen äfvensom 1, 3, 7, 8, 11, 13—19 §§ samt kapitelöfverskriften, slutmeningen, ingressen och rubriken af det utaf utskottet framlagda förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättgångsbalken. Beträffande 20—30 §§ af sistnämnda förslag hafva desamma äfvenledes vunnit båda kamrarnes godkännande med undantag af nummerbeteckningen å paragraferna, hvilken af Andra Kammaren ändrats till följd af kammarens beslut att mellan 19 och 20 §§ i utskottets förslag upptaga 20 § af motsvarande förslag i Kongl. Maj:ts proposition. 2 § af utskottets omförmälda förslag har af Första Kammaren godkänts med uteslutande af sista stycket, medan Andra Kammaren godkänt den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen af paragrafen.

4, 5 och 6 §§ hafva af Första Kammaren godkänts, hvaremot Andra Kammaren antagit den lydelse af ifrågavarande paragrafer, som af Kongl. Maj:t föreslagits.

I fråga om 9 och 10 §§ hafva kamrarne sammanstämmande beslutit godkänna desamma med de ändringar, att i 9 §:s första stycke femte raden nedifrån i utskottets tryckta utlåtande uteslutits orden »någon af», och att de i 10 § i 8 och 17 raderna uppifrån förekommande orden »någon af» likaledes utgått.

12 § har af Första Kammaren godkänts, medan Andra Kammaren antagit den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen af paragrafen.

31 och 32 §§ hafva af Andra Kammaren godkänts med iakttagande af förändrad nummerbeteckning, hvaremot Första Kammaren återförvisat paragraferna till utskottet.

I stället för 33 § i utskottets förslag hafva båda kamrarne sammanstämmande godkänt de två särskilda med 33 och 34 betecknade paragrafer, som föreslagits af herr Hasselrot i hans vid utskottets utlåtande fogade reservation.

34 § har af Första Kammaren godkänts, hvaremot Andra Kammaren godkänt densamma med den lydelse, som 35 § i Kongl. Maj:ts förslag innehåller, och med iakttagande af den förändrade nummerbeteckning, som af kammarens beslut beträffande föregående paragrafer blifvit en följd.

Båda kamrarne hafva sammanstående godkänt 36 § af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet.

35 § i utskottets förslag har af Andra Kammaren godkänts med iakttagande af förändrad nummerbeteckning; Första Kammaren åter har godkänt densamma med den ändring, att meningen »Fjerdingman vare ock stämningssman utan särskildt uppdrag, så ock nämndeman och förutvarande nämndeman, om han det sig åtager» utbytt mot »Nämndeman vare ock stämningssman utan särskildt förordnande, om han det sig åtager».

36 § i utskottets förslag har likaledes af Andra Kammaren godkänts med iakttagande af förändrad nummerbeteckning, medan Första Kammaren godkänt densamma med uteslutande af sista punkten.

I fråga om stadgandet om upphäfvandet m. m. af vissa gällande bestämmelser har Kongl. Maj:ts förslag i ämnet vunnit båda kamrarnes godkännande.

Beträffande det under 2:o) i utskottets hemställan upptagna lagförslaget, hafva båda kamrarne sammanstående antagit det förslag till lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål, som innefattades i herr Hasselrots vid utlåandet fogade reservation.

Utskottets i utlåandet gjorda hemställan har af hvardera kammaren förklarats besvarad genom dess vid föredragning af de särskilda lagförslagen fattade beslut.

Slutligen hafva kamrarne beslutit, Första Kammaren, att, för den händelse lagförslagen eller något af dem i vissa delar komme att af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet skulle lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende på de bestämmelser, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunde föranledas, samt att i afseende å paragrafernas nummerbeteckning utskottet egde vidtaga sådana ändringar, hvartill kamrarnes beslut kunde gifva anledning; och Andra Kammaren, att, derest någon eller några af lagförslagens paragrafer blefve till utskottets förnyade behandling återförvisade, utskottet skulle ega rätt att jemväl i andra paragrafer, som med de återremitterade egde sammanhang, föreslå ändringar.

Första Kammarens beslut att återremittera 31 § i utskottets förslag berodde, att döma af den vid frågans behandling förda diskussionen, derpå, att den föreslagna lydelsen ej ansågs så tydligt som önskvärdt vore utmärka, huruvida de i paragrafen gifna reglerna om genstämning vore tillämpliga å hvarje fall, då svaranden ville under rättegångens lopp väcka anspråk mot käranden, eller desamma endast afsåge sådan stämmnings uttagande till första rättegångstillfället. Tillika uttalades önskvärdheten deraf, att paragrafens tillämplighet uttryckligen begränsades till sist angifna fall. Då utskottet finner de framställda erinringarna mot formuleringens otydlighet ega berättigande och utskottet äfvenledes har den åsigten, att genstämning i den uti paragrafen åsyftade bemärkelse endast bör få uttagas till första rättegångstillfället, har utskottet underkastat paragrafen i fråga häraf föranledd omredigering.

Beträffande återremissen af 32 §, häntydde den i ämnet förda diskussionen på en hos Första Kammaren befintlig tvekan om lämpligheten att, på sätt uti paragrafen ifrågasattes, såsom allmän regel stadga, att stämning, oaktadt densamma ej vore i rätt tid delgifven, fortfarande skulle ega giltighet, och uttalades anslutning till den i herr Hasselrots reservation framställda tanken, att stämningen i angifna fall skulle ega giltighet endast för så vidt svaranden, oaktadt den för korta stämmningstiden, inginge i svaromål eller i fråga om genstämning rätten pröfvade, att de båda stämmningsmålen ändock skulle följas åt.

Utskottet vill emellertid erinra derom, att den förändring i anseende till påföljden af underlåtenhet att iakttaga de stadgade stämmningstiderna, som Kongl. Maj:t föreslagit och utskottet ansett lämplig, kan anses hafva sin grund uti Riksdagens egen uttalade önskan. I den skrifvelse af den 13 maj 1896, som närmast föranledd ifrågavarande proposition, åberopade nemligen Riksdagen ett af justitieombudsmannen citeradt uttalande af nya lagberedningen, deri framhölls den oskäligen strängheten mot käranden af gällande stadgande, att uttagen stämning vore ogill, om den ej tillställdes svaranden inom den i lag föreskrifna tiden, och uttalades den åsigt i frågan, som uti Kongl. Maj:ts förslag kommit till uttryck.

Vid sådant förhållande synes utskottet anledning saknas att uti den återförvisade 32 §, som af Andra Kammaren godkänts, ifrågasätta någon förändring.

Hvad sedermera vidkommer de paragrafer uti förslaget, rörande hvilka kamrarne stannat i skiljaktiga beslut, har utskottet i fråga om 2 och 4 §§ ansett Andra Kammaren böra biträda Första Kammarens beslut. Den skiljaktighet, som mellan kamrarnes beslut härutinnan

förefinnes, är af allenast formel natur och, efter utskottets uppfattning, är den af Första Kammaren antagna lydelsen mera tillfredsställande än den af Andra Kammaren godkända.

Angående 5 § beteckna kamrarnes beslut saklig skiljaktighet dels i fråga om formen för stämningsansökning, dels ock i fråga om dess innehåll. Hvad beträffar ansökningens form, skulle enligt den af Andra Kammaren antagna lydelsen dylik ansökning få göras antingen skriftligen eller muntligen, medan efter Första Kammarens beslut rätt till muntlig stämningsansökning vore inskränkt till de fall, då kärande, som vore medellös, förklarade sig ej kunna ansökningen uppsätta.

Beträffande stämningsansökningens innehåll har Andra Kammaren beslutit, att deri skall upptagas hvad käranden »i målet påstår och grunden därför», under det att Första Kammaren godkänt utskottets förslag, att deri skulle upptagas »domstolen, svaranden och saken».

På de af utskottet i dess förra utlåtande anförda skäl anser utskottet Första Kammarens sist omförmälda beslut vara att föredraga och finner sig således böra förorda, att Andra Kammaren härutinnan biträder hvad Första Kammaren beslutit.

I fråga åter om stämningsansöknings form har utskottet ansett kamrarnes skiljaktiga beslut böra föranleda till förändrad lydelse af 5 § i syfte å ena sidan att tillmötesgå den inom Andra Kammaren allmänt hysta önskan, att allmänheten bibehålles vid den rätt att muntligen göra ansökan om stämning, som enligt nuvarande lags lydelse tillkommer densamma, å andra sidan att i möjligaste mån förebygga brytande af den praxis, som hittills utbildat sig och enligt hvilken stämningsansökningar i regel gifves skriftlig affattning.

Utskottet har trott sig kunna nå detta mål genom att ur paragrafen utesluta bestämmelserna om formen för stämningsansökning och sålunda öfverlåta åt den praktiska tillämpningen att, i likhet med hvad nu är fallet, härutinnan reglera förhållandena.

Allmänheten kommer då ej att i någon mån lida inskränkning uti sin efter nu gällande lag tillkommande rätt att efter omständigheterna pröfva, hvilken form för stämningsansökning är för hvarje särskildt fall den lämpligaste, och å andra sidan har man undvikit den möjliga risken att genom betonande af rätten till muntlig stämningsansökan praxis ledes in på afvägar och den muntliga formen för dylik ansökning kommer till användning i större utsträckning än behöfvat påkallar.

Beträffande 6, 12 och 34 §§ i utskottets förslag äfvensom 20 § i Kongl. Maj:ts förslag anser utskottet Andra Kammaren böra från-

träda sina beslut och biträda Första Kammarens derutinnan fattade beslut.

Hvad 6 och 34 §§ angår, utgör denna utskottets ståndpunkt en konsekvens af utskottets hemställan om Andra Kammarens godkännande af Första Kammarens beslut i fråga om stämmings innehåll, och hvad vidkommer 12 § i utskottets och 20 § i Kongl. Maj:ts förslag, har det syntts lämpligt, att Andra Kammaren frånträder sina beslut mot det att Första Kammaren biträder Andra Kammarens beslut rörande 36 § i utskottets förslag.

Slutligen har utskottet beträffande 35 § i utskottets förslag ansett sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut lämpligen kunna så åvägabringas, att Första Kammaren biträder Andra Kammarens beslut i hvad detsamma afser stadgande af skyldighet för fjerdingman att vara stämmingsman, och att Andra Kammaren frånträder sitt beslut, att förutvarande nämndeman, om han det sig åtager, må utan särskildt förordnande vara stämmingsman.

Under åberopande af det anförda får utskottet alltså dels i anledning af återremiss, dels ock i ändamål af sammanjemkning hemställa:

1:o) att Första Kammaren behagade fatta beslut rörande 31 § i det förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken, om hvars antagande lagutskottet i utlåtande n:o 51 hemställt, och dervid antaga följande lydelse af berörda paragraf:

31 §.

Vill den, som stämd är, låta stämman käranden igen i samma sak eller den, som dermed har gemenskap, ege den som genstämmes åtnjuta hälften af den stämningstid, som för första stämningen räknas skall, der han ej eljest, efter ty förut är om stämningstid stadgadt, är pliktigt att å inställeledagen svara.

2:o) att Första Kammaren behagade fatta beslut rörande 32 § i ofvan omförmälda lagförslag och dervid biträda Andra Kammarens beslut att antaga den af utskottet i dess utlåtande n:o 51 föreslagna lydelsen af ifrågavarande paragraf;

3:o) att Andra Kammaren, under förutsättning att Första Kammaren bifaller hvad utskottet under 1:o) föreslagit, ville, med frånträdande af sitt förut fattade beslut beträffande 31 § i ofvannämnda lagförslag, antaga den lydelse af ifrågavarande paragraf, som utskottets hemställan under 1:o) utvisar;

4:o) att Andra Kammaren ville, med frånträdande af sina förut fattade beslut beträffande 2, 4, 6, 12 och 34 §§ i omförmälda förslag, biträda de beslut härutinnan, som Första Kammaren fattat;

5:o) att Andra Kammaren behagade frånträda sitt förut fattade beslut att godkänna den i Kongl. Maj:ts förslag upptagna 20 §, hvilken i det af utskottet framlagda förslaget uteslutits;

6:o) att kamrarne, hvardera med frånträdande af sina beslut beträffande 5 och 35 §§ i utskottets ofvannämnda förslag, ville antaga följande lydelse af berörda paragrafer:

5 §.

Då stämning sökes, gifve käranden upp domstolen och svaranden samt saken; ege ock säga huru lång tid han för stämningens delgifning tarfvar.

35 §.

Underrätt förordne vissa män att, då de derom anlitas, delgifva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgifning af handlingar. Dessa stämningmän gånge inför rätten ed, att de redligen och utan försumlighet skola uträtta de delgifningsärenden, som åt dem uppdragas. Fjerdingsman vare utan särskildt förordnande stämningssman; så ock nämndeman, der denne åtager sig delgifningsuppdraget.

Förteckning å dem, som äro till stämningssmän förordnade, skall finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig hos häradshöfdingen.

7:o) att Första Kammaren, med frånträdande af sitt beslut beträffande 36 § i utskottets förut omnämnda förslag, ville biträda Andra Kammarens hertinnan fattade beslut;

8:o) att Andra Kammaren, med frånträdande af sina beslut om förändrad nummerbeteckning af vissa paragrafer uti omförmälda förslag, måtte medgifva utskottet rätt att i afseende å nummerbeteckningen vidtaga sådana ändringar, hvartill kamrarnes beslut kunna gifva anledning.

Slutligen och under förutsättning, att kamrarne bifalla, Första kammaren hvad utskottet i första, andra, sjette och sjunde punkterna, och Andra Kammaren hvad utskottet i tredje, fjerde, femte, sjette och åttonde punkterna här ofvan föreslagit, får utskottet hemställa om kamrarnes förklarande,

9:o) att Riksdagen, som funnit Kongl. Maj:ts i frågavarande proposition icke kunna i oförändradt skick bifallas, för sin del antagit

lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättgångsbalken, lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål, lag om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872, lag angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895, lag angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 samt lag angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 af den lydelse, kamrarnes, i anledning af utskottets hemställan ej mindre i utlåtandet n:o 51 än äfven i detta memorial, fattade sammanstämmande beslut utvisa.

Stockholm den 4 maj 1899.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Hasselrot*, som med ogillande af motiveringen i viss del, ansett:

1:o att utskottet i anledning af Första Kammarens återremiss bort för 32 § i utskottets förslag föreslå följande lydelse:

»Varder ej stämning delgifven på sätt och inom tid förut är sagdt, vare ogill, der ej den, å hvilken stämning tagits, ändock ingår i svaromål eller, i fråga om genstämning, som ej inom stadgad tid före inställelsedagen delgifvits, rätten pröfvar att båda stämningmålen ändock skola följas åt.»

2:o att utskottet i sammanjemkningsändamål bort hemställa, att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens beslut i fråga om 5 § i utskottets förra förslag,

samt af herrar *Fröberg*, *Almgren*, *Sandqvist* och *Hedenstierna*, hvilka instämt i herr *Hasselrots* reservation.